

מאי טעמא? מסתבר שצריך בהקטרת הזבח "אכילה ושתייה", והיין של הנסכים הוא השתייה, הבאה עם האימורין שהם אכילה.

ומקשינן: **אדרבה** מסתברא שהיין לצורך הדם של הזבח הוא בא, שהרי הדם הוא **כפרה** והיין הוא **שמחה**, ודרך המתכפר שהוא שמח לאחר כפרתו?

ומתריצין: **אלא** לכך לא מרכים דם שבאים עמו נסכים, כמנחה שבאה עמה לבונה, לפי שאינם דומים, **שלבונה באה עמה** עם המנחה **בכלי אחד** ואילו **נסכים אין באין** עם הדם **בכלי אחד**. אבל כשאנו מרכים כל קרבן שבאים עמו **עצים** הרי זה דומה למנחה **דכי היכי דמתכשרא בהו** בעצים **מנחה** — **הכי מתכשרא בהו כולוהו קרבנות!**

והוינן בה: **ואימא** כך נדרוש את הכלל ופרט וכלל: **מה הפרט מפורש שאחרים באין לה חובה ומתרת שכן הקומץ מתיר שיריים באכילה, אף כל הדומה בשני צדדין, שאחרים באין לה חובה, ומתרת, ומאי ניהו** — **לבונה הבאה בבזיכין, דשריא שמתירה את לחם הפנים וגם טעונה עצים, אבל מידי אחרונא** שאר קרבנות **לא** יטענו מלח?

ומתריצין: **מדאיצטריך** קרא ד"מעל מנחתך" למעט **ולא מעל דמך**, מזה שהתורה כתבה מיעוט שדם לא צריך מלח, שמע מינה שלוליא המיעוט היינו מרכים גם דם, אף שאינו דומה למנחה אלא בצד אחד, בזה שמתיר כמותה, **מכלל דהנך כולוהו**, כל הקרבנות שלא נתמעטו, **אתו מרכים אותם** שטעונים מלח, הואיל ודומים למנחה **בחד**

צד, שאחרים באים להם חובה!

אמר מר: "מעל מנחתך" ולא מעל דמך.

והוינן בה: **ואימא** לא נמעט דם, אלא כך נדרוש: "מעל מנחתך" ולא מעל איבריך שאיברים הקרבים על גבי המזבח לא יהיו טעונים מלח?

ומתריצין: **מסתברא שאיברים הוה ליה לרבוויי, שכן** האיברים דומים למנחה יותר מאשר הדם, בדברים דלהלן:

א. **אחרים באין לה חובה כמותה.**

ב. נשרפת על האישום כמותה, מה שאין כן דם שאינו נשרף על גבי המזבח.

ג. הוא קרב רק בחוץ כמותה, שאיברים ומנחות קרבים רק על המזבח החיצון, אבל דם יש לפעמים שנכנס לפנים בהיכל להזאה.

ד. חייבים עליהם כרת משום נותר כמותה.

ה. וכן יש בהם חיוב כרת אם אכלם בטומאה כמותה.

ו. ואם מעל בהם חייב עליהם קרבן מעילה כמותה, מה שאין כן דם שנתמעט מחיוב של נותר וטומאה ומעילה.

ומקשינן: **אדרבה, דם הוה ליה לרבוויי, שהרי כ-ב** דומה הוא למנחה בכך, **שכן הוא:**

א. מתיר את הקרבן להאכל, כמותה.

עצים איקרי "קרבן" גמור, שהרי השווה העצים לדם – רבי! ואם כן למה אמרת שעצים אין טעונים מלח, הא **לרבי מבטא בעיא מלח?**

דתניא: כתוב "נפש כי תקריב קרבן מנחה" ודורשים את הפסוק "קרבן" – **מלמד שמתנדבין עצים למערכה שעל המזבח!** (45) **וכמה? שני גזרין.**

וכן מצינו שעצים נקראים "קרבן", שהרי הוא אומר "והגורלות הפלנו על קרבן העצים".

רבי אומר: עצים קרבן גמור הן, וטעונון

ב. נפסל בשקיעת החמה כמותה שהרי בלילה אין זורקים את הדם, וכן מנחה לא מקריבין ממנה את הקומץ בלילה, וממילא למחר נפסלים הם בלינה. אבל איברים אינם נפסלים בשקיעת החמה, שהרי אפשר להקריבם כל הלילה (44).

ומתריצין: מכל מקום, הנך אותם ענינים שדומים איברים למנחה, נפישן יותר משני הענינים שדומים בהם דם למנחה.

אמר מר: שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו "קרבן".

והוינן בה: מאן תנא דשמעת ליה דאמר:

הקומץ נפסל בשקיעת החמה, וכן דדק החזו"א [זבחים יט מג]. וכמנחת אברהם כתב שלפי רבינו תם [בתוס' זבחים שם] שמפרש ששקיעת החמה לענין פסול דם הכונה בזמן שהוא עדיין יום, עיי"ש, אם כן בהכרח שגם בקומץ נאמר דין מחודש זה לפסלו אפילו שהוא עדיין יום לשאר כל דיני התורה.

45. הקהלות יעקב כתב שלכאורה דבר זה שהעצים קרויין קרבן הוא רק כשמתנדב להביא עצים, אבל עצי המערכה אינם חשובים כקרבן, שאין ענינם אלא כדי להקטיר עליהם הקרבנות, אולם ממה שהביאה הבריתא ראייה [לדין זה שהעצים קרויים קרבן] מהפסוק המדבר מעצי המערכה, מוכח שגם בעצי המערכה יש בהם דין נוסף שהם קרבן, מלבד מה שהם משמשים להקטיר עליהם קרבנות, וכן הביא מדברי הרמב"ם [ביאת מקדש ט ה] ששני גזירי עצים, שדינם כדין עצי המערכה, הרי הם חשובים קרבן, ועל כן זר המסדרם חייב מיתה, עכ"ד, [ולכאורה כונתו שאם היה כל ענינם רק כדי להקטיר עליהם, לא היה נחשב עבודה תמה,

44. רש"י מפרש שהקומץ אי אפשר להקריבו בלילה כמו שלומדים מ"ביום צוותו", ולמחר יהיה נפסל בלינה, ומשמע מדבריו שמכל מקום אין בו חלות פסול בעצם בשקיעת החמה, ורק שאין אפשרות אז בפועל להקריבו, ונפקא מינה לענין מחשבת חוץ לזמנו, שאם חישב בשעת הקמיצה להקטיר הקומץ בלילה, שלא יהיה נעשה המנחה פיגול בזה, ומשום שלדין פיגול צריך שהמחשבה תהיה על זמן שיש אז פסול בקרבן לאכלו או להקטירו, וכמו שהובא בהערות ל"חברותא" זבחים [נו, הערות 7 3].

ולכאורה מהשוואת הגמרא קומץ לדם היה משמעות שגם בדם כן הוא גדר הדבר, שאין בו פסול בשקיעת החמה וכנ"ל, ורק שאין אפשרות בפועל להקריב אז, אולם בדברי רש"י בזבחים שם מוכח שהוא פסול נוסף שחל בשקיעת החמה, ועל כן לא מועיל לזה הלנה בראש המזבח, עיי"ש, ובהכרח צריך לפרש שמכל מקום יש דמיון בין קומץ ודם, בזה שבשקיעת החמה כבר אין אפשרות לעשות בהם עבודה לעולם. אולם יעוין בדברי רש"י לקמן [כו ב ד"ה והא עם בא, וד"ה לקלוט], ששמע שגם

מלח, לפי שאין אחרים באין לה חובה, שהרי אין מביאים עמו עצים⁽⁴⁷⁾.

כדתניא: אבל היין של נסכים והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח.

והוינן בה: **מני** בשיטת איזה תנא נשנית ברייתא זו?

אי רבי, קשיא מה שכתוב בברייתא **שעצים** אין טעונין מלח, הרי רבי סובר שעצים טעונין מלח. **אי רבנן, קשיא קטרת**, שהרי מהכלל ופרט וכלל נתרבו כל הדברים שאחרים באין לה חובה, שטעונים מלח, והקטרת בכלל, שהרי צריכה עצים?

ומתריצין: **האי תנא הוא, דתניא: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר:** כלל ופרט וכלל האמור בענין של מלח, כך הוא נדרש: **מה הפרט** דהיינו מנחה **מפורש** שהוא דבר שמקבל **טומאה, ועולה לאישים, וישנו על מזבח החיצון,** וטעון מלח, **אף כל דבר המקבל טומאה ועולה לאישים וישנו על מזבח החיצון** טעון מלח.

מלח⁽⁴⁶⁾ **וטעונין הגשה למזבח** — כמנחה!

ואמר רבא: לדברי רבי, עצים טעונין קמיצה כמנחה, שמרסק העצים לקסמין דקים, וקומץ מהם.

ואמר רב פפא: לדברי רבי, המתנדבים עצים צריכין להביא עמם עצים אחרים להסיקן, כשם שמביאים עם שאר הקרבנות.

ומתריצין: אין הכי נמי, **סמי** תסלק **מיכן עצים!** ולא גורסים בברייתא שממעטים עצים שלא יטענו מלח, שהרי הברייתא בשיטת רבי נאמרה, ולשיטתו עצים טעונים מלח.

ומקשינן: **ואלא קרא** של "מנחה", שדורשים ממנה בברייתא למעט כל שאין אחרים באין לה חובה, **למעוטי מאי? אי למעוטי דם** לבד, אין צריך ללמוד זאת מזה שאינו דומה למנחה, שהרי מהדרשה **מ"על מנחתך"** ולא מעל דמך **נפקא?**

ומתריצין: **אפיך** מברייתא **עצים, וכמו** שאמרנו שהברייתא בשיטת רבי, **ועייל יין של נסכים** במקומו, למעטו שאינו טעון

ממנחה הרי יש בזה דין עיכוב, וכמו שנתבאר לעיל בדעת הרמב"ם, אבל אם הוא רק מהדין הכללי של כל הקרבנות, יתכן שאינו מעכב.

47. לפי המבואר במסקנת הסוגיא אין טעמי הבריות שוים בזה, שלפי הבריתא הראשונה דלעיל הטעם שנסכים נתמעטו ממלח הוא משום שאין אחרים באים להם חובה, אבל טעם הבריתא השניה למעט נסכים הוא משום שאינם עולים לאשים, שהרי מעמידים בריתא זו כרבי ישמעאל. שו"ר שכבר עמד בהערה זו השאגת אריה בחדשות [טז].

שהרי יש אחריה סידור אברים, יעויין יומא [כד ב]].

46. פשוטת הסוגיא היא שלרבי לומדים דין קרבן עצים ממנחה גם לענין שצריכים מלח, אולם בדברי רש"י [ד"ה דם מעל מנחתך] משמע שיש עוד לימוד נוסף להטעין בהם מלח, שמאחר ולדברי רבי עצים צריכים עצים, וכמו שאמר רב פפא, אם כן חזר דין העצים להיות ככל דבר שאחרים באים חובה להם, שטעונים מלח, עיי"ש, ולכאורה יש נפקא מינה בין שני הטעמים לענין עיכוב בדיעבד, שמצד הלימוד